

Rick van Strien bij Galerie Phoebus Rotterdam

Toen Rick en Mirjam mij vroegen om deze inleiding te houden, moest ik er een nachtje over slapen. Niet dat ik twijfelde, maar iedereen die al een blik geworpen heeft op de documentatielijst ziet dat Rick heel uitgebreid en heel specifiek zijn werken, zijn methodes, zijn gedachtes en alles wat daarbij een rol speelt ,heeft beschreven. Mijn afwachtendheid was eerder gebaseerd op de vraag: Wat kan ik daar nog aan toevoegen?

De oplettende lezer heeft misschien een vermoeden, op pagina 10 ontbreekt er bij één van de werken de beschrijving. Het stopt na het woord Info, er volgt geen enkele zin meer, zelfs geen woord, zelfs geen letter, zelfs geen leesteken behalve dan het verbindingstreepje. De titel van het werk is Logboek. Kort en simpel, tegelijkertijd heel veelzeggend. Een lege ruimte, voor u ... voor mij. Een lege ruimte op papier ... en dat is waar ik ook nu sta. Niet dat het hier een lege ruimte is, gelukkig niet. Maar een lege ruimte voor speculatie - het onbeschreven blad. Mogelijkheid voor interpretatie en misschien ook wel om enkele woorden, die Rick niet heeft gebruikt, toe te voegen, en waarbij ik mijzelf het recht toe eigen om die toch uit te spreken.

De eerste vraag die zich rond dit werk bij mij aandient is: Is er wel een logboek? Bestaat er wel zo'n document? Eerlijk gezegd weet ik dat niet. Eerlijk gezegd wil ik dat ook niet weten. En als het bestaat ,wil ik niet weten wat er in staat. Om Ludwig Wittgenstein te parafraseren: wat je niet hoeft te weten, daarover moet je geen vragen stellen. We bevinden ons al genoeg in een tijd waarin we - al dan niet vrijwillig, maar zeker ook wel gedwongen worden om te - leven in de hoofden van anderen. Rick is daarin zeer gastvrij, hij stelt zijn denken open, zijn twijfels, zijn angsten. Deze zijn niet vijandelijk. Misschien wel voor hem, maar niet voor ons. Ze zijn de trouwe metgezellen die hem lang vergezellen op zijn reis.

Over een reis gesproken ... Terug in de tijd dan. Rick en ik leerden elkaar bijna tien jaar geleden kennen. Zijn basis was toen de aarde en daarmee bedoel ik de gelaagdheid, het solide, het monochrome, het universum van moleculen en mineralen, het residu van levende organismes, het resoneren van fenomenen. Die aarde bedoel ik.

Deze ontmoeting vond plaats tijdens zijn residency in Breda, bij kunstplatform Witte Rook waar ik de artistiek leider van ben. Zijn analyses van zoiets basaaals als de grond die ons omringt, waar we onze huizen op bouwen, die voorziet in ons dagelijks voedsel, waar we ons over voortbewegen én verplaatsen - die verstopt zit onder een huid variërend

van groene vlaktes, zanderige strepen, bestrate plaatsen of zwarte lagen - ook wel asfalt genoemd. In zijn handen werden het sculpturen die u, technisch gesproken, schilderijen kan noemen. Dat kan vanwege hun hoekige platte vorm en hun vermogen om aan de muur te hangen, maar feitelijk zijn het eerder verzadigde oppervlaktes van materie die het gewone mysterieus maakt en los komt van de marginale positie die de aarde helaas vaak wordt toebedeeld.

We verloren elkaar af en toe ook weer uit het oog, andere prioriteiten, andere woonplaats en meer van die pragmatische redenen. Echter de intervallen hadden nagenoeg geen effect op het inhoudelijk gesprek, sterker nog, we kwamen zelfs in een situatie dat we samen in de diepte van zijn werk konden gaan.

En dat brengt me weer terug bij het logboek, de map die ik in mijn handen heb is niet het logboek, maar technisch gezien zou het een onderdeel van HET Logboek kunnen zijn. Ik denk dat het logboek van ieders leven uit stukjes logboek van vele anderen bestaat. Er is ook niet sprake van één identiteit, deze bestaat tenminste uit drie aspecten: hoe je naar jezelf kijkt, hoe anderen je zien en hoe je bent in een groep. Deze map bestaat dus wel en bevat mijn notities van onze gesprekken. Er is een aanwijzing dat het logboek bestaat, zelfs dat er een fysieke, tastbare, leesbare vorm is. Maar deze blijft voor u allen gesloten. Zelfs als ik deze even onbeheerd laat liggen, mag u er niet in kijken. Het is een object, een symbool, een bron waar niet uit verteld wordt. Om nu Wittgenstein correct te citeren: waarvan men niet kan spreken, daarover moet men zwijgen.

Houdt het verhaal hier nu op?

Nou, nee. Nog niet. Ik had u beloofd dat ik de lege ruimte zou gebruiken om woorden toe te voegen die mogelijk wel, mogelijk niet in het Logboek zouden kunnen staan. Volledig in de katholieke traditie is er natuurlijk niet één Logboek, maar zijn het drie logboeken. Een succesvol lobbyist heeft mij verteld dat het aantal argumenten altijd drie moeten zijn, twee is te weinig, vier te veel. Hier noem ik dat liever overtuiging, ik ben overtuigd dat Rick drie Logboeken heeft: het logboek van de geest, het logboek van de mens en het logboek van de tijd.

Eerst het logboek van de tijd want het begint altijd met tijd En dan in de vorm van de poëzie van het informatiekaartje, in de museumwereld ook wel de C tekst genoemd. A is het grote verhaal, B de teksten om verschillende thema's of onderdelen in een tentoonstelling toe te lichten, en C is het kaartje dat naast het kunstwerk hangt met

vermelding van de titel en het materiaal, en ook nog een beetje meer. De uitdrukking de poëzie van het informatiekaartje, de C tekst, heb ik geleend van een andere kunstenaar, Ian Skirvin. Deze uitspraak van hem resoneert in mijn hoofd als ik bijvoorbeeld kijk naar de titels van de werken 'A moment in time'. Niet zoals u misschien denkt omwille de titel - time - maar de beschrijving.

Materiaal: Etsinkt/ linnen papier
Formaat: 40 cm x 30 cm (H x B). 2025
Serie: A moment in Time - 27-04-2025 Rotterdam, PHÆBUS•Rotterdam

Volledige serie:

- A moment in Time - 8.891 brushstrokes / 420 minutes
- A moment in Time - 1.000 brushstrokes / 25 minutes
- A moment in Time - 8.220 brushstrokes / 420 minutes

Ik neem u eerst mee naar een herinnering van een performance. Rick zat op zijn knieën, op een kleed, voor een, naar ik vermoed, een zelfgemaakte tafelezel. Deze was perfect gemaakt, dus zelfgemaakt staat in dit geval voor een object dat voor deze specifieke gebeurtenis geconstrueerd is. Daarop was een vel bevestigd, dik papier dacht ik, maar de beschrijving zegt linnen, en een kwast, of eigenlijk een rijtje kwasten aan elkaar. En natuurlijk de verf, die - zo leerde ik uit de beschrijving etsinkt - bleek te zijn. Dat is een hele stugge inkt, die door wrijving warm wordt en dan pas makkelijk te verplaatsen is. Eindeloos ging hij daarmee een strek op het papier zetten, keer op keer.

Als u dit weet en leest hoeveel verfstreken er nodig waren. In hoeveel aaneengesloten minuten deze handeling is voltrokken; voelt u dan hoe uw knieën pijn gaan doen, hoe uw benen gaan slapen, kramp, dorst, vermoeidheid. Het is letterlijk een moment van de tijd van Rick, van zijn leven, maar wat voor moment. Dat laat ik aan uw verbeelding over.

- A moment in Time - 8.792 brushstrokes / 420 minutes

Dan het Logboek van de geest,
Hierover zal ik vreemd genoeg kort zijn. In de toelichting van de titel 'Prior to the Self' van deze tentoonstelling verwijst Rick, en ik gebruik hier zijn woorden, 'naar wat aan zelfheid voorafgaat; niet in tijd, maar in structuur. Niet het moment voor het Zelf ontstond, maar de constructies die het Zelf mogelijk maken en die onzichtbaar blijven zoals ze werken.'

Het logboek van de geest is dan ook overal, in deze ruimte, en zeker ook in het logboek van de tijd, en als we spreken over structuren ook in het laatste logboek, dat van de mens.

Dit logboek - het logboek van de mens - gaat om de handeling en specifiek het mengen van kleur. Onze omgang met kleuren maakt ons menselijk. We hebben het privilege dat we van de levende wereld alle functies van kleur mogen gebruiken. Gevaar, verleiding, aantrekkingskracht, onderscheid maken, herkenning, om er een aantal voor de hand liggende te noemen, en daaruit mogen we vrijelijk kiezen of we het mooi of lelijk vinden, of we daarmee iets over onszelf willen prijsgeven of juist verhullen. Als je spreekt over kleuren in relatie tot een kunstenaar dan is dat meestal in combinatie met verf, het mengen van kleur is iets wat een onderdeel is van het ambacht. Kleuren moet je als kunstenaar kunnen denken, voelen, ruiken zelfs. Een blik werpen op een kleur zet vanzelf een detectiesysteem in werking dat als een algoritme combinaties zoekt tussen de verschillende mengkleuren die zowel de natuur als de industrie ons biedt.

En mengen is een prachtig ritueel, dat doe je niet ondoordacht, drie basiskleuren en zwart en wit. Iedereen die wel eens gemengd heeft, kent het principe vast en heeft dan ook meegemaakt dat het nemen van een verkeerde beslissing alles kan verpesten, en je kleur verzadigd is. Daarom moet je additief mengen. Met materie is geen subtractie mogelijk, in tegenstelling tot het immaterieel mengen.

Ofwel Zwart bevat alle kleuren - de verf en Wit bevat alle kleuren - het licht.

Omdat ik van woorden hou kon ik niet aan deze twee termen - Additie en Subtractie - voorbijgaan. Omdat ik, jawel, ook een geoefend kleurmenger ben, zijn die woorden altijd wel ergens in mijn gedachten aanwezig. In dit gezelschap weet Rick als geen ander dat ik verborgen werelden zoek achter ogenschijnlijk onschuldige woorden, en daar mijn piketpaaltjes zet, met een claimend vlaggetje.

Als we erover eens kunnen zijn dat additie een optelling is, een bijeenvoeging en een aanvulling, dan bent u het misschien ook met mij eens dat als Rick over zijn werk spreekt in termen van 'een systeem van zelfwaarneming en het systeem van zelfbehoud als één en hetzelfde systeem', dat er ook hier sprake is van een additie. Of (volgens de betekenis van het Duitse Addition) een reactie waarbij een diomatisch molecuul (ofwel moleculen die uit twee atomen bestaan) aan een onverzadigd molecuul wordt gebonden. Het voorvoegsel 'di-' komt van het Grieks en

betekent twee, denk aan waterstof, stikstof, zuurstof, koolstofmonoxide.
Ofwel $1+1 =$ niet altijd twee, de optelsom kan dus leiden tot iets nieuws
dat, als het er is, niet meer kunnen missen.

Substractie staat voor de betekenis van onttrekking en aftrekking. En
aftrekking staat voor de betekenis van distilleren - in mindering brengen
- inhouden -slijten - splijten; wat voor mij bijna refereert aan het
maakproces van Rick waarbij hij materialen gebruikt die fixeren, stollen
en bakken.

Maar aftrekking staat ook voor abstractie.

Abstractie: Een begrip dat los staat van de dagelijkse werkelijkheid, een
proces waarbij alle niet relevante gegevens worden weggelaten door deze te
generaliseren om zo de meer fundamentele structuren zichtbaar te maken,
maar waarbij de waarneembaarheid nog wel te herleiden is.

Hierbij gaat het mij niet om de beste definitie van abstractie te
deponeren, maar om te duiden hoe er bij Rick er een balans is tussen zijn
geest, zijn handelingen en hetgeen u uiteindelijk hier kan waarnemen.
Zoals ieder woord een interventie is ten opzichte van de betekenis van de
ander, is ieder werk geen geïsoleerde gebeurtenis, het is de structuur van
de constante staat van zijn.

Esther van Rosmalen,
Breda, maart 2026.